

PRIMORSKI GOSPODAR

List za povspesevanje kmetijstva v slovenskem Primorju

Ureduje *Dominko Viljem*, ravnatelj slovenske kmetijske šole v Gorici v p.

Izdaja „*Goriško kmetijsko društvo*“.

Štev. 13

Gorici, dne 15. julija 1913.

Tečaj IX.

Obseg: 1. Cepljenje trt v piščalko; 2. Gnojite strniščni ajdi; 3. Prva pomoč pri nenadnih boleznih in nezgodah pri živini (Nadaljevanje.); 4. O sredstvih, ki se navadno uporabljajo zoper razne sadne škodljivce (Nadaljevanje); 5. Zapisnik občnega zbora »Goriškega kmetijskega društva« z dne 26. junija 1913; 6. Poročila; 7. Književnost; 8. Društvene vesti; 9. Vabilo k občnemu zboru »Centralne podružnice Gor. kmet. društva za Kras« v Sežani.

Gepljenje trt v piščalko.

Na ta način je poskušal pocepiti svoje trte neki kmet namreč Zorn v Dolenji Vrtojbi pri Gorici že pred kakimi osmimi leti in uveril sem se na lastne oči, da se mu je to cepljenje izborno obneslo. Ko so se tudi drugi vinogradniki o tem uverili, pričeli so cepiti svoje trte tudi na ta način in še te dni mi je pravil neki vinogradnik, da je začel on in udi drugi opuščati cepljenje trt v zeleno in da se poslužujejo rajši cepljenja v piščalko, češ, da se ta način cepljenja bolje sponaša in sicer ne le, da se večje število trt sprime, ampak da napravijo na ta način cepljene trte tudi mnogo krepkejše in celo poganjke, ki začno bolje roditi od poganjkov v zeleno cepljenih trt. To mi je dalo povod, da ta način cepljenja danes podrobno opišem.

Po dosedanjih skušnjah se je dognalo, da je najbolji čas za to cepljenje v juliju mesecu.

Da se pa to cepljenje obnese, treba je ravnati tako-le:

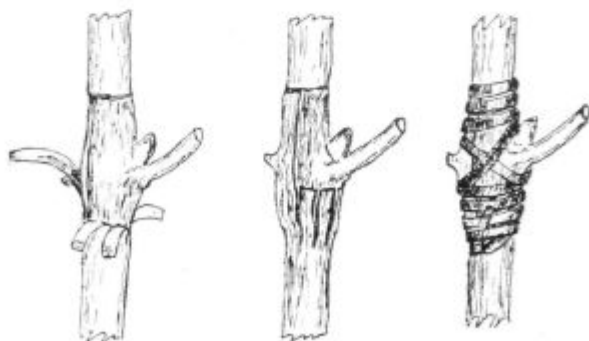
Divjak ali divja trta, ki se jo namerava pocepiti na ta način, se ne sme nič skrajšati.

Cepič, ki se ima uporabiti za to cepljenje, mora biti približno tako debel, kakor je podlaga; če je za spoznanje tanjši, nič ne de. Pazi pa naj se na to, da je približno ravno tako star, kakor poganjek, na katerega se ima djati cepič. Ko se cepiči nabirajo, pazi naj se, da se jih ne vzame s trt napadenih od

peronospore ,ampak le s popolnoma zdravih trt. Ko so se cepiči nabrali, zavijejo naj se v mokri mah ali pa v mokro cunjjo.

Ko se hoče trto pocepiti, poklekne naj se poleg nje, poišče na najbolj navpično ali navzgor rastočem poganjku člen ali kolence, ki nima zakotnega poganjka in ni skrivljeno ampak kolikor mogoče ravno. Nato se 1 cm nad očesom tega divjako-vega člena prereže lubad krog in krog poganjka. Pri tem je treba paziti, da se prereže samo lubad, ne pa obenem tudi poganjka. Skoro na enak način se prereže lubad tudi tik in sicer spredaj pod očesom; vendar pa ne krog in krog poganjka, marveč samo nekoliko več nego do polovice poganjkovega obsega. Na nasprotni strani poganjkovega očesa ali za očesom njegovim, pa se se lubad ne sme prerezati. Sedaj se oko in zgoraj ter spodaj prerezani lubad odlupi, a lubad, ki je samo zgoraj vodoravno prerezan in tudi oni nahajajoč se pod očesom tako privzdigne, da štrli od poganjka.

Ko je to dovršeno, poišče naj se primeren cepič in sicer oko, ki nima zakotnega poganjka. Kakor se je ravnalo pri podlagi, tako se napravi tudi na žlahnem poganjku ali cepiču z ojštrim nožem zarezo kroginkrog poganjka in sicer 1 cm nad in 1 cm pod očesom in konečno je narezati lubad za očesom podolgič in sicer od zgornje do spodnje vodoravne zareze. Sicer si lahko zgornje vodoravno zarezovanje lahko prihranimo, ako cepič kar kratkomalo 1 cm nad očesom vodoravno odrežemo. Ko se je to vršilo, naj se privzdigne s pomočjo kake lesene ali pa koščene zagvozde cepilnega noža, ali pa z nohti lubad od zadaj tako, da se ta skoraj do očesa loči od lesenine cepičeve. Nato naj se prime oko z dvema prsti, ter ga odtrže.

Pod. 1. Cepljenje trt v piščalko.

Pazi naj se pri tem, da ostane v lubadi zadej za očesom jedrce ali živni strožec, sicer se oko ne sprime.

Oko z lubadom (piščalka) dene naj se nato kolikor le mogoče hitro na mesto, kjer je stalo prej podlagino oko (črka a v podobi 1.). Lubad na divjaku, ki se je poprej olupil in visi navzdol, privzdigne naj se potem tako navzgor, kakor kaže črka b v podobi 1. Podolgasta zarezna na hrbtnišču piščalke naj se pokrije s koščekom, na podlagi navzdol visečega divjakevega lubadovega trakca, ki je bil pri pripravljanju podlage za cepljenje nalašč za to puščen.

Za povezovanje naj se uporabijo pri tem cepljenju gumijevi trakci. S povezovanjem naj se prične pod očesom in sicer tako, da se s prvim ovojem pritisne k cepičevi piščalki divjaka lubad, ki visi na podlagi navzdol. Ko se je gumijev trakec spodaj enkrat ali dvakrat ovil, nadaljuje naj se z obvezovanjem preko člena nad očesom. Trakec se nato nad očesom ovije enkrat naokrog, od druge strani člena pa se veže s trakcem navzdol pod oko, kjer naj se trakec ovije enkrat naokrog. Nato se veže vnovič proti navzgor in sicer tako, da se napravi čez prejšnjo obvez nekak križ. Ko se je trakec pri gornjem delu piščalke še enkrat ali dvakrat ovil, napravi se še na drugi strani očesa križ, ter obvezuje navzdol, kjer se potem trakcev konec tako pretakne, kakor se pretika pri cepljenju trt v zeleno. Ko se obvezuje, paziti je treba posebno na to, da se oko dobro vleže na podlago, kajti, če ostane med podlago in cepičevo lubadjo le majhna praznosta, se oko ne sprime. Kako naj se pri tem cepljenju povezava, kaže nam pod. I. pri črki c.

Ko se cepi in povezava, paziti je treba, da se poganjk, ki se posebno rad na pocepljenem mestu rad odkrhne, ne prelomi.

Osem dni po cepljenju se že pozna, ali se je oko sprijelo ali ne. Ako se je začel gumijev trakec v poganjk zajedati, naj se ga odstrani. Drugega opravila pri takih cepljenkah v prvem letu ni. V drugem letu spomladi ali celo že pozimi prvega leta naj se cepljeno mladiko nad vloženim očesom skrajša in vse druge divje mladike odstrani. Včasih napravi to žlahtno oko močno in po več metrov dolg poganjk.

Ta način cepljenja je sicer precej zamuden, nakar pa se vsled izbornega uspeha ne sme gledati. Uporabi se ta način lahko pri v zeleno cepljenih neprijetih divjakih, a tudi prece-

pijo se lahko sicer zlahkne pa slabo rodeče trte na ta način. Če se pocepi na ta način poganjk, rastoč na palcu slabo rodeče trte, požene vloženo oko prihodnje leto mladiko, ki se lahko potem v jeseni drugega leta takoj nareže kot napenjalec.

V.

Gnojite strniščni ajdl.

Pri nas zavzema strniščna ajda važno mesto. Pridelek ajde se je pa začel krčiti, da so kmetovalci že začeli dvomiti, če se jo še izplača pridelovati. Vzrok pičlemu pridelku ajde tiči edino le v izsesani zemlji oziroma, ker se ajdi ne gnoji.

Med našimi gospodarji je razširjeno domnevanje, da je ajda nekaj postranskega, ki se seje na strnišče, zato da njiva ni prazna in ker tako ne potrebuje drugega kakor plitvega oranja in zavlečenja. Da bi ajda tudi gnoja potrebovala, na to nihče ne misli.

Vsa ta domnevanja pa niso prava, kajti ajda vzame zemlji in potrebuje najmanj toliko ali še več redilnih snovi, kakor kako drugo žito. Če mora toraj njiva isto leto zaporedoma dati dvakraten pridelek, potem pač ni čuda, če je utrujena in ker pride ajda druga na vrsto, zato dobi le ostanke gnojilne sile, ki jih je prej požeto žito še na njivi pustilo. Ti ostanki gnojne sile so majhni in ker se je pri nas od pamtiveka z ozirom na rudninske snovi premalo gnojilo, so naše njive izsesane in zato je bil pridelek ajde od leta do leta pičlejši.

Na 1 ha: njive vzame iz zemlje povprečna žetev:

	dušika	kalija	fosforove kisline
pšenice	52 kg	26 ³ / ₄ kg	30 ³ / ₄ kg
ajde	51 ..	53.— ..	21 ³ / ₄ ..

Iz tega je razvidno, da potrebuje ajda toliko redilnih snovi kakor žito, kalija pa še enkrat toliko, zato pa ima gnojenje s kalijevimi gnojili pri ajdi zelo velik učinek in istotako s fosfornimi gnojili, ker je fosforove kisline v naših zemljah že od narave malo.

Kdor hoče toraj pridelati zadosti ajde, jo mora sejati na dobro gnojeno zemljo, ki ima v zemlji toliko redilnih snovi na razpolago, kolikor jih ajda potrebuje, a ker pa pri setvi ajde na strnišče zemlja ni v takem stanu, z a t o s e m o r a a j d i p r e d s e t v i j o g n o j i t i.

S hlevskim gnojem gnojiti nima pravega uspeha, ker se ta gnoj prepočasno razkrojuje za hitro in kratko dobro rastočo ajdo, in vrhutega ima naš hlevski gnoj premalo omenjenih rudninskih snovi v sebi. Iz tega vzroka so za gnojenje ajdi najprimernejša umetna gnojila.

Na dušik se nam pri ajdi ni toliko ozirati, ker ga ajda za silo že še dobi na strnišču in ker prebohotne rasti z ozirom na potrebno hitro dozorenje ni niti želeti.

Najvažnejša redilna snov, ki jo moramo ajdi dati, če naj bogato obrodi, je fosforova kislina, a ta mora priti na njivo v taki obliki, da jo more ajda použiti v kratki dobi svoje rasti, t. j. v osmih tednih. Ajdi je torej gnojiti s superfosfatom, ki ima v sebi v vodi raztopno fosforovo kislino.

Kdor bo ajdi gnojl s samim superfosfatom, bo, seveda ob ugodnem vremenu in če bo slana, imel gotovo izboren pridelek, ki bo pa še boljši, če bo rabil poleg superfosfata še kakoli kalijevo gnojilo, n. pr. kalijevo sol, pepel itd. Kajnit kot kalijevo gnojilo pri ajdi ne gre rabiti vsled klorovih spojin, ki so za ajdo strup, zato se mora reči, da je kajnit škodljiv.

Svetujemo našim gospodarjem, da ajdi na popisani način gnojijo, ker jim bo bogata žetev obilo povrnila stroške.

Na Kranjskem imamo krasne uspehe s tem gnojenjem, dokaz, da naši gospodarji porabijo na leto nad 100 vagonov superfosfata za gnojenje ajdi.

Omenjeni gnojili naj se tik pred setvijo (ne poprej!) pomešeta ter posejeta po sprašeni njivi, potem se ajda vseje in podvleče. Za vsak mernik semena naj se vzame 25 kg superfosfata in če se gnoji tudi s kalijevo soljo, tedaj tudi te 10 kg.*)

Po »Kmetovalcu«.

Prva pomoč pri nenadnih boleznih in nezgodah pri živlni.

(Nadaljevanje.)

Če je mladič v kotlini tako uprt, da ga ne moremo več nazaj poriniti v telečnik, mora se tele spraviti v ti legi na svet. V

*Obe tu navedeni gnojili se dobita pri »Gor. kmetijskem društvu«.

to svrhu nam služijo vrvi, ki jih na vsaki strani napeljemo med nogama in porinemo tako daleč naprej, da jih lahko primerno ob boku ali laktonici in potem v svrhu združenja obeh koncev zopet nazaj napeljemo. Sicer pa se lahko obveže in zadrigne bok tudi z eno vrvjo in s tem pomaga, da se napravi na eni koncu zapono (ušesce.)

3. Glava ima lahko prav različne napačne lege, namreč ta leži lahko ob strani proti plečam in rebrom (stranska lega glave), proti hrbtenici (Wirbelsäule) zakrivljena (hrbtna lega glave) ali pa med sprednjima nogama proti sprednjim prsam (čelna ali tilnikova lega).

Vzrok za te spremenjene lege tiči navadno v tem, da je mehur prezgodaj počil ali, da je živinorejec prezgodaj vlekel za sprednji nogi, ne oziraje se na to, ali je glava v pravi legi in li gre skozi rodila z ostalim truplom, in so li sploh nastopile porodne bolečine ali ne. V naravni legi tvori gleva z nogami precej pravilno zagvozdo. Čim bolj se vleče za noge, tem bolj se razširi ta zagvozda, ker glava zaostane in namesto da bi ležala na golenicah, leži potem na mnogo debelejših podlahtnicah. Glava obtiči tako tam in se zasuka na stran.

Da se uravnajo napačne lege glave, porinemo roko med sprednjima nogama do teletovega smrčeka, primemo tele s palcem za nosnico in z ostalimi štirimi prsti za gobec, ali pa s palcem v gobec in z ostalimi prsti za spodnjo čeljust. Ako potegnemo nato roko k sebi, posreči se dostikrat spraviti glavo v izhod iz rodil. Če se lega na ta način ne more uravnati, dene se zanjka okrog zadnjih čeljusti. Nato vlečemo za njo z eno roko mi ali pa kdo drugi, z drugo roko pa porinemo tele nazaj. Ako je glava nekoliko privzdignjena, primemo za spodnjo čeljust in spravimo glavo v izhod. Vrv naj se priveže samo takrat na spodnjo čeljust, če je treba živinčetu le malo pomagati; če je pa treba močno vleči, je nevarno, da bi se izdrlo mladiču lahko zobe ali pa ranilo čeljust. V takem slučaju je boljše, napeljati vrv čez uho ali celo obe ušesi; seveda je treba napraviti v tem slučaju vozle, da teleta ne zadrignemo.

Ljudje, ki vlečejo za vrv, naj se trdno uprejo, da ne izpodrknejo, ker bi sicer živinče občutilo hud sunek.

Ko so se osušila rodila samice in tele, ne pozabi jih izbrizgati (s pomočjo kavčukove cevi) z mlačno vodo, ali še bolje z žlemasto ukuho lanenega semea ali pa z oljem, da postanejo zopet opolzka.

Pri vsaki nepravilni storitvi more pomagač najboljše in najlaže delati, če živinče stoji. Če se samica vleže in ne more ali noče več vstati, treba je poskrbeti, da bo stal zadnji del trupla bolj visoko, kar se najlaže doseže s slamnatim gnojem, na katerega se natrosi dovolj suhe slame. Ako leži mladičeva glava ob strani, potem se priporoča obrniti kravo tako, da bo ležala glava teleta navzgor, ker se dobi s tem prostora za uravnavo njegove lege.

P o p o r o d u.

Če je storitev pri kraju, ne sme se smatrati da je tudi delo pomagača s skotitvijo končano. Velike pozornosti je potrebna samica in zlasti skrbnega negovanja in oskrbe pa mladič.

Neposredno po storitvi je krava jako izmučena, zato ji je treba miru in počitka. Ker postane koža vsled napornega dela občutljiva, priporoča se varovati živinče pred prehlajenjem v mrzlem hlevu, kjer je morda celo tudi prepih. Pokrij toraj samico z volneno odejo. Skušaj pridobiti zmučenemu živinčetu zopet moči in praviti prebavnost zopet v stari tir s tem, da mu daš kruha s soljo ali pa z vinom. Da si uteši žejo, ponudi mu mlačne vode, pomešane z moko (oblado). Če krava leži, potem je treba, da jo tudi še posebej stražiš. Takoj po storitvi se začne telečnik krčiti in s tem se posteljica razvozla od sadnih bradavic in nato izrine. Trebilo gre od starke navadno v 3 do 6 urah po storitvi. Ako pa stoji krava z zadnjim delom trupla navzdol, zlezejo lahko navzadej vsled skotitve oslabei roditelni udje in med njimi zlasti telečnik, ter zlezejo potem skozi razširjeno sramnico navzvon. V tem slučaju nastane takozvani nevarni izpad maternice ali tudi »trut« imenovan, za kar pa je treba živinozdravniške pomoči. Dokler ne pride živinozdravnik, zavij telečnik v čisto platno, katero namoči poprej v mrzli vodi. Obvaruješ pa živinče tega nedostatka, če ga postaviš tako, da bo stalo z zadnjim koncem nekoliko bolj visoko.

Glede krmljenja samice si zapomni, da ji smeš dati prvi čas po storitvi le malo krme, sicer si pokvari prebavila, s tem

preprečiš pa takozvano porodno vročico. Najbolj priporočljiva je na to dobo primerna množina krme, redka obloda iz otrobov in moke. Šele ko je pretekla nevarnost, naj se začne krava bolje krmiti, toda daje naj se starki le lahko prebavljiva krma. (Sledi še.)

O sredstvih, ki se navadno uporabljajo zoper razne sadne škodljivce.

(Nadaljevanje.)

II. Strupovi za pokončevanje škodljivega mrčesa.

Petrolejeva emulzija števil. 1. Da ni treba te emulzije sproti pripravljati, napravi se jo lahko hkratu za večkratno rabo in sicer po tem le ameriškem navodilu: Vzame se $\frac{1}{4}$ kg mila in ga raztopi v 4 litrih vrele vode, nese nato raztopino daleč proč od ognja, ji dolije $7\frac{1}{2}$ litrov petroleja, narkar naj se vse skupaj prav dobro z metlico iz vejevja (brezovo n. pr.) pretepe, ali pa večkrat iz vrtno škropilnice v drugo prelije. Seveda je treba škropilnicama nataktni razpršilnik in prelivati skozi nju. Pretepati z metlico ali pa prelivati s škropilnicami se mora ta zmes tako dolgo, da postane smetanasti tekočini podobna (namreč 5—10 minut), a na njeni površini ne smejo biti vidne nikake kaplje ali cinki petroleja!

Če se jo spravi potem v dobro zamašene posode, ostane nespremenjena in uporabna skozi več mesecev.

Ko se jo hoče stanjšati, priliti se ji mora najpoprej 3 do 4 dele vrele vode in potem vse skupaj dobro premešati, ter šele nato dodati med neprestanim mešanjem ostalo množino mrzle vode. (Če plavajo petrolejevi cinki na njeni površini, je to škodljivo!).

To sredstvo ima to lastnost, da umori mrčes, ako pade na njegov život in sicer umori posebno rastlinski sok sesajoč mrčes, kakor: ščitaste in krvave ušice, hruškove grbate listne stenice, gola zimska jajčeca po drevju in zamrežene gosenice.

Da se pomori prejnavedene, naj se petrolejeva emulzija stanjša in sicer 1 del te z 8 do 10 enakimi deli vode, ter uporabi zoper prve prejnavedene škodljivce, ko listje z drevja odpade ali drevje počiva. Zoper ostale škodljivce naj se jo pa uporabi v spomladi, preden se popje napne.

Drevje naj se z njo prav dobro poškropi in sicer s pomočjo na drobno pršeče škropilnice ali pa naj se posamezna napadena mesta, s čopom v njo pomočenim, namažejo oziroma oščetijo.

Da se pomori s to emulzijo razen drug mrčes, naj se petrolejeva emulzija stanjša in sicer 1 del te s 15 do 20 enakimi deli vode. Ali naj se jo manj ali pa bolj stanjša to odvisi seveda od tega, ali je listje bolj ali pa manj občutljivo.

Da se pomori s to slednjo stanjšano emulzijo na prostem sedeče ali nezapredene gosenice, naj se ozelenelo drevje z njo poškropi, če se pa nahajajo na drevju zapredene gosenice, naj se poškropi drevje z njo, ko začne zeleneti.

Da se pomori listine ušice, naj se drevje poškropi z njo ali pa pripogne vršičke poganjkov v njo in sicer izvršiti je treba to, preden se listje zvije.

Da se zatre krvava ušica, naj se gnezdišča na ozelenem drevju oščetijo z v tako zrejšano emulzijo pomočeno, ščetijo, da se pomore listne stenice in pršica pajčevinarica (*Spinmilbe*), naj se drevo takoj, ko setega škodljivca zapazi poškropi in sicer spodnja stran listov; da se pomori oklepu podobna ščitasta ušica, (*Kommaschildlaus*), naj se drevo poškropi ali pa namaže ves lubad in sicer vejni in deblov z njo koncem maja, početkom junija in konečno, da se pomori školjkasta ščitasta ušica (*austernförmige Schildlaus*) naj se ravna na enak način kakor pri prejšnji ušici, sicer pa s tem razločkom, da se opravi to delo še koncem julija, početkom avgusta meseca.

Petrolejeva emulzija št. 2. — izgotovljena ali takšna, katera se naravnost kot taka uporablja. Da se napravi ta emulzija, naj se vzame $1\frac{1}{2}$ kg mila in ga raztopi v nekolikih litrih vrele vode. Ko se je milo raztopilo, naj se dne raztopina daleč proč od ognja in ji prilije $\frac{1}{2}$ l petroleja, vse skupaj dobro pretepe ali pa preliva (kakor št. 1) in sicer tako dolgo, da postane iz nje enakomerno mlečna tekočina (brez petrolejevih cinkev). Nato naj se spopolni na 100 l z vodo in sicer naj se doliva voda med neprestanim mešanjem (petrolejevi cinki, ki bi plavali na površini emulzije, škodujejo listju!).

Ako se hoče pomoriti z njo listne ušice, je treba, da se poškropi vršičke poganjkov (posebno pa dolnje strani listov) z njo ali pa, da se pomočijo vršički v njo. To se ima izvršiti, kakor hitro so se ušice pojavile in sicer še preden se je listje zvililo.

Da se pomori z njo hruškovo grbato listno stenico (Birnbblattbuckelwanze) naj se po potrebi poškrope spodnje strani listov.

Da se pokončajo z njo vsakovrstne nezapredene ali nezamrežene gosenice, naj se drevje prav dobro poškropi in sicer že zgodaj, odkler so gosenice še majhne.

Če se doda izgotovljeni emulziji številka 2 na vsakih 100 litrov po 1 kg tobakovega izvlečka (Tabakextrakt), se dobi emulzija, ki se uporablja potem zoper bolhače, zapredene gosenice, črčke (Čikaden), črešnjeve grizlice (Kirschblattwespen) in druge razne gole, nagim polžem podobne gosenice oziroma ličinke.

Da se pomore bolhači (Blattflöhe), naj se vršički poganjkov v njo pomočijo, a da se pomore zapredene gosenice, črčki, naj se z njo poškropi in sicer v obeh slučajih spomladi, ko drevje zeleni.

Da se pokončajo, pomore ličinke, črešnjeve grizlice in druge tem enake ličinke, naj se škropi drevje z njo od junija do septembra meseca večkrat in po potrebi.

V vodi raztopni, drevesni karbolinej. Za vsakih 100 litrov škropilne tekočine, naj se vzame po 6 ali 10 in celo 15 kg takozvanega drevesnega karbolineja (Obstbaumkarbolineum). (Koliko naj se vzame več ali manj, to odvisi seveda od koncentracije karbolineja) in spopolni to ali ono množino karbolineja med neprestanim mešanjem z vodo na 100 l.

To sredstvo učinkuje prav tako, kakor petrolejeva emulzija in se uporablja za pokončevanje mrčesa v glavnem le pozimi.

6, 10 ali celo 15% taka zmes se uporablja za popolno poškropljenje pozimi ali pa spomladi, ko je toraj drevje golo in sicer tudi spomladi samo dotlej, dokler se ne začne popje napenjati.

6 do 10% tekočina se uporablja o enakem času kakor prejšnja in sicer za škropljenje koščičastega in jagodatega sadnega drevja (ribezelj) in končno se uporablja 10—15% tekočina prav tako pri peškatem sadnem drevju.

Ako se sadni karbolinej, ki se dobi v kupčiji, s štirikratno (20%) do enako množino (50%) vode stanjša, se dobi v prvem slučaju 20%, v drugem pa 50% karbolinejevo raztopino. Prva ali 20% se uporablja za uničevanje ščitastih in krvavih ušic, druga ali 50% pa zoper drevesnega raka. Obe tekočini se sme-

ta uporabljati izključno le, ko sadno drevje počiva in sicer se z njima napadena mesta s čopičem, v njo pomočenim, namažejo, oziroma se stara drevesna skorja na deblu in vejah s ščetjo, v njo pomočeno, odrgne. (Sledi še.)

Zapisnik

občnega zbora »Goriškega kmetijskega društva«, vršečega se 26. junija 1913 ob 10. uri predpoldne v dvorani hotela »Pri zlatem jellenu« v Gorici.

S p o r e d :

1. Otvoritev občnega zbora;
2. Čitanje in odobritev zapisnika zadnjega obč. zbora;
3. Poročilo o društvenem delovanju v l. 1912;
4. Pretresovanje in odobritev društv. računskega zaključka in bilance za leto 1912 in proračuna za l. 1913;
5. Dopolnilna volitev na podlagi § 20, odst. 1. izstopivših oziroma odstopivših odbornikov;
6. Volitev dveh pregledovalcev računov;
7. Odborovi predlogi;
8. Predlogi podružnic;
9. Morebitni predlogi društvenikov.

N a v z o č i : Društveni predsednik Anton Jakončič, tajnik Viljem Dominko, 30 društvenikov in več zastopnikov raznih občin in gospodarskih društev.

K t o č k i 1. : Ob 10¹/₂ uri konstatira društveni predsednik sklepčnost, nato sporoči, da bo zastopal izmed navzočih c. kr. vlado c. kr. okrajni komisar g. dr. Baltič in c. kr. potovalni učitelj za kmetijstvo Ernest Klavžar, goriški deželni odbor pa deželni odbornik g. Hinko dr. Stepančič.

Nadalje sporoči predsednik, da je prejel za ta občni zbor tri predloge in med temi en nujni predlog, ter da postavi ta nujni predlog takoj za 1. točko dnevnega reda, a da se bo razpravljalo o drugih dveh pri točki 9.

Sporoči, da se tiče nujni predlog imenovanja g. ravnatelja J. viteza Bolle častnim društvenikom in povabi na to tajnika, naj ta predlog utemelji. Tajnik prečita utemeljevanje, ki se ie glasilo tako-le:

»V tekočem letu in sicer pred krakim je stopil v pokoj velezaslužni ravnatelj goriškega c. k. kmet. - kemičnega poskuševališča g. I. vitez Bolle.

Omenjeni gospod je služboval na goriškem poskuševališču nepretrgoma nad 40 let. Da se je neumorno trudil za povzdigo kmetijstva, spričujejo nam ne le priznanja in odlikovanja, ki so mu bila priznana in podeljena za njegove zasluge na tem polju od višjih dostojanstvenikov in uradov, ampak tudi viden napredek na kmetijskem polju v naši deželici, ki je le sad raznih naših domačih strokovnjakov, med katere nam je šteti tudi tega gospoda strokovnjaka. Trudil se je neumorno za povzdigo raznih kmetijskih panog, kakor trtoreje, kletarstva, sadjarstva, vrtnarstva, mlekarstva, sviloreje itd. in sicer ne le s tem, da je izpodbujal posameznike k napredku s prireditvijo raznovrstnih poskusov, temveč spisaval in izdajal je male poučne brošurice, ki so se razdeljevale brezplačno med naše slovenske kmetovalce. Nadalje si je prizadeval spodbujati naše kmetovalce k napredku s spisavanjem in objavljanjem raznih poučnih kmetijskih člankov za naše nekdanje strokovno glasilo »Gospodarski list«, ki smo ga dobivali svoječasno od c. kr. kmetijskega društva v Gorici, in prav tako tudi za naše sedanje društveno glasilo »Primorskega Gospodarja«. Ne da bi nadalje navajal zaslug, ki si jih je stekel ta gospod za kmetijski napredek v naši deželici, smelo trdim v svojem in v imenu vseh na današnjem občnem zboru zbranih zborovalcev, da je neumorno delovanje tega gospoda kmetijskega strokovnjaka zelo mnogo pripomoglo h kmetijskemu napredku pri nas na Goriškem, za kar imamo dovolj vidnih dokazov.

Z ozirom na tu našete zasluge tega gospoda, zdi se mi ne le primerno, temveč je po mojem prepričanju takorekoč naša dolžnost, da mu izkažemo v znak hvaležnosti za neumorno sodelovanje v svrhu povzdige našega kmetijstva potrebno čast s tem, da ga imenujemo danes soglasno »S v o j i m č a s t n i m d r u š t v e n i k o m.«

Predsednik stavi ta predlog na glasovanje, nakar je bil soglasno sprejet.

K t o č k i 2.: Predsednik povabi tajnika, naj prečita zapisnik lanskega občnega zbora. Ko začne tajnik zapisnik čitati, se oglasi g. Ivan Saunig in predlaga naj se nadaljno čitanje

opusti, ker je bil ta zapisnik že tako v celoti priobčen v društvenem glasilu »Prim. Gospodarju«.

Ta predlog je bil soglasno sprejet.

K t o č k i 3.: Tajnik prečita poročilo o delovanju društva v letu 1912, katero se je glasilo tako-le:

Slavni zbor!

Z današnjim občnim zborom se zaključi 8. doba obstanka oziroma delovanja našega društva. Njegovo delovanje v ti dobi je bilo več ali manj približno enako onemu prejšnjih let.

Kar se tiče števila društvenikov, ni zapaziti sicer posebnega prirastka, pač pa precejšni napredek v zanimanju društvenikov za moderno kmetovanje in odtod tudi pomnoženo uporabo novejših kmetijskih potrebščin.

Število društvenikov in naročnikov se nahaja vedno v nekakem ravnotežji, t. j., da kakor vsako leto nekateri izstopijo, zopet drugi pristopijo. Danes šteje društvo in sicer vsled izstopivših 321 društveikov, ter po pristopu 544, skupno 2396 društvenikov in naročnikov.

Z ustanovitvijo novih društvenih podružnic se naše društvo v tem letu ni bavilo, ker se je sploh uverilo, da zamorejo mnogo bolj koristiti društvenikom v vsakem obziru centralne nego navadne podružnice. Da je to resnično, v dokaz imamo centralno podružnico za Kras v Sežani. Potem ko so namreč društveniki raznih navadnih kraških podružnic že skoraj povetini izstopili, šteje ta podružnica danes 235 društvenikov. Ona je razpečala iz svoje zaloge v letu 1912., t. j. uže v prvem letu njenega obstanka: 80 kv Tomaž. žlindre, 66 kv kalijeve 40% soli, 28 kv modre galice, 24 $\frac{1}{2}$ kv žveplene moke, 198 kv orehovih in 212 kv sezamovih tropin, 780 kg klajnega apna, 99 $\frac{1}{2}$ kv cementa, 6 gnojničnih sesalk, 7 Eberhard-ovih jeklenih oral in raznih drugih kmetijskih potrebščin. Denarni promet je znašal 25.879 K 64 v.

Sicer bi bil blagovni promet lahko še večji, posebno kar se močnih krmil tiče, ko bi se ne vršil od strani zalagateljev tvornic izreden nered v pripošiljanju tega blaga.

Tudi pri našem osrednjem društvu je bil promet precej velik, kajti denarni promet je znašal v letu 1912 K 584.240 v 16 ali bil je večji za 181.437 K 56 v od onega iz leta 1911.

(Sledi še.)

POROČILA.

Nabava sena. Goriško kmetijsko društvo v Gorici bi potrebovalo v letu 1913. in potem vsako leto za vojaško upravo in sicer za Tolmin približno 70.000 kg ovsa, 89.000 kg sena in 49.000 kg slame za nastilj, poleg tega pa tudi 48 m⁹ trdega lesa za kurjavo. Ponudniki naj sporoče čimprej, kakšno množino zgoraj navedenih predmetov bi lahko oddali in po kakšni ceni.

Občni zbor. Kakor smo že svoječasno objavili v našem listu, se vrši občni zbor »Goriškega vinarskega društva«, reg. zadr. z omejeno zavezo, v četrtek, dne 24. julija t. l. v Gorici v dvorani hotela »Pri zlatem jelenu« ob 10. uri predpoldne.

Ker se bo razpravljalo na občnem zboru o zelo važnih točkah, tičeočih se izboljšanja gmotnega stanja tega društva, zato priporočamo članom te zadruga, naj se udeležijo tega občnega zbora v čim mogoče velikem številu!

KNJIŽEVNOST.

J. Zupanc, deželni vinarski instruktor v Ptuju (Štajersko). »Konserviranje sadja in vsakojake povrtnine za domačo uporabo«. Tretja izdaja v samozaložbi 1913. Cena 1 krona. Tiskarna Lav. Weiss, Bjelovar (Hrvaško). O tem predmetu se je pri nas razmeroma še vse premalo razpravljalo in pisalo. V najnovjšem času napredujemo tudi v tej prevažni panogi domačega gospodarstva in umnega gospodinjstva. Kako potrebno nam je bilo dobro navodilo, za boljše, času in gospodarskim razmeram primerno izkoriščanje sadja, povrtnine itd., dokazuje dejstvo, da je bilo v tako kratkem času potrebno tretje izdanje Zupanceve knjižice, kar jo že samo dovolj priporoča. Niti malo ni dvomiti, da bode tudi to izdanje, ki je v mnogih ozirih boljše in popolnejše od prvih, služilo kaj dobro svrhi, kateri je namenjeno. Vsaka, tudi najbornejša hiša si knjižico, ki je jako ceno, lahko nabavi in se ž njo zelo okoristi.

A. Z m a v c.

Društvene vesti.

»Goriško kmetijsko društvo« v Gorici. — Korenjski trg (Attemsova palača) ima v zalogi naslednje kmetijske potrebščine:

Amonijev sulfat z 20 $\frac{1}{2}$ % dušca, posušen in semlet kv. po 38 K, kg pa po 40 vin.

Kalijevo sol 42 odstotno kvintal po 13 K 50 v;

Superfosfat s 14—16% v vodi raztopne fosforove kisline, kvintal po 7 K;

Tomazevo žlindro znamke »Zvezda« in sicer zajamčeno 16% po 6 K, 17% kv po 6 K 38 in 18% kv po 6 K 76 v;

Modro galico najboljše kakovosti, angleško in sicer zajamčeno z 99 odstoki, v celih sodih po 67 v, na drobno po 68 v kg.

Zvepleno moko, ventilato (najfinejše vrste) kg po 18 vin. Dobiva se v platnenih vrečah po 50 kg.

Gumijeve trakce za cepljenje trt v piščalko, znamka »Trissin« kg po 34 K;

Fichtenin agra, sredstvo zoper razen mrčes na rastlinah in živalih $\frac{1}{4}$ kg po 1 K;

Orehove semlete tropine zajamčene s 56% beljakovin in tolšče, v vrečah po 75 kg. po 22 v z vrečo vred.

Klajno apno in sicer präcipitat s poprečno 38% skupne fosforove kisline, od katere je citratno raztopne nad 90%, na debelo t. j. v vrečah po 50 kg po 24, na drobno pa po 28 v kg;

Dendrin ali v vodi raztopni karbolinej za pokončevanje mrčesa in njegove zalege na sadnem drevju v zimskem času kg po 80 vin.

Seme laške detelje (inkarnatnice) izluščeno kg po 1 K 20 v;

Semensko ajdo in sicer francosko sivo ajdo kg po 38 v in navadno črno ajdo kg po 36 v;

Repino seme in sicer ono ploščate ali okrogle in podolgate repe kg po 2 K 60 v.

Razen prejnavedenega blaga ima vedno v zalogi pristne drobne otrobe, sol za živino, različna jeklena orala, slamoreznice, trtne škropilnice itd.

Društveniki, bivajoči na Krasu, si omislijo lahko tu navedene kmetijske potrebščine po zgoraj navedenih cenah pri »Centralni podružnici za Kras« v Sežani.

Opozarjamo p. n. društvenike, da naj naročajo vse gospodarske potrebščine pri društvu pravočasno, ter naj se ozirajo pri naročbah na objave v društvenem glasilu pod naslovom »Društvene vesti«. Društvo ima v svojizalogile one kmetijske potrebščine, ki so navedene v »Prim. Gosp.«, zato naj se onih predmetov, ki niso v njem navedeni, sploh ne zahteva.

VABILO

k

OBČNEMU ZBORU

»Centralne podružnice Gor. kmet. društva za Kras« v Sežani, kateri se bo vršil v nedeljo 20. julija t. l. ob 4. uri popoldne v prostori hljudske šole v Sežani.

S p o r e d :

1. Nagovor podružničnega načelnika;
2. Poročilo blagajnika;
3. Poročilo tajnika;
4. Raznoterosti.

K obilni udeležbi vabi najljudneje vse na Krasu bivajoče društvenike »Goriškega kmetijskega društva«

NAČELSTVO

»Centralne podružnice Gor. kmet. društva za Kras« v Sežani.

Načelnik:

M. Žnidaršič.

Tajnik:

A. Ukmar.

*) Ker je bil občni zbor 15. junija t. l. nesklepčen, zato sklicuje podpisano načelstvo ta občni zbor na podlagi §. 34., odstavek 3., stavek 2. društvenih pravil, ki se glasi: »Če ni prvi občni zbor sklepčen, skliče se v dveh tednih drug z istim dnevnim redom, pri katerem pa se za sklepčnost ne gleda na število udeležencev«.

